

श्री.जयदिप डाकरे सर श्री.प्रविण डाकरे सर

Subscribe

इयत्ता - सहावी (19 जुलै) माझा अभ्यास

Subscribe

शासनाच्या 45 दिवसांच्या ब्रीज कोर्ससोबत माझा अभ्यास PDF

शासनाच्या ब्रीज कोर्ससोबत क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा अभ्यासक्रम समाविष्ट

दिवस एकोणीस :

गतवर्षीच्या क्षमता प्राप्त विद्यार्थ्यांसाठी चालू इयत्तेचा नियमित अभ्यासक्रम समाविष्ट.

टेस्ट
मोडवा

पाठ वाचा व स्वाध्याय मोडवा.

स्वाध्याय

मराव करा.

प्र. १. चार-पाच वाक्यांत उत्तरे लिहा.

- (अ) लेखकाच्या लहानपणी लोक वर्तमानपत्र कशासाठी वाचत असत ?
- (आ) लेखकाला आयुष्यातील पहिल्या कमाईची संधी कशी मिळाली ?
- (इ) डॉ. अब्दुल कलाम शिक्षणासाठी बाहेरगावी जाताना वडील त्यांना काय म्हणाले ?
- (ई) रामनाथपुरमला लेखकाचा जीव का रमत नव्हता ?

प्र. २. तुमच्या शब्दांत उत्तरे लिहा.

- (अ) तुम्हांला आई, वडील, बहीण, भाऊ, शेजारी, शिक्षक यांच्या सहवासामुळे काय काय शिकायला मिळते ?
- (आ) तुम्ही कोणकोणती वर्तमानपत्रे वाचता ? वर्तमानपत्रांतील कोणता भाग तुम्हांला वाचायला अधिक आवडतो ? तो भाग का आवडतो ?
- (इ) आई परगावी गेल्यावर कोणकोणत्या प्रसंगी तुम्हांला तिची आठवण येते ?
- (ई) तुमच्या आई-वडिलांना तुम्ही मोठेपणी कोण व्हावे असे वाटते ? ते होण्यासाठी तुम्ही कोणकोणते प्रयत्न कराल ?

खेळूया शब्दांशी.

(अ) खालील शब्दांत लपलेले शब्द शोधा.

(अ) परवानगी	(इ) एकजिनसीपणा
(आ) हजारभर	(ई) जडणघडण

(आ) खालील शब्द वापरून तुमच्या मनाने वाक्ये तयार करा.

(अ) वितरक	(इ) वर्तमानपत्र
(आ) गिन्हाईक	(ई) एकखांबी तंबू

(इ) 'एकखांबी तंबू' म्हणजे सर्व जबाबदारी एकाच व्यक्तीवर असणे. तसे खालील शब्दांचे अर्थ घरातील मोठ्या व्यक्तींकडून माहीत करून घ्या. त्यांचा वाक्यांत उपयोग करा.

(अ) कर्ताधर्ता	(इ) लिंबूटिंबू
(आ) खुशालचेंडू	(ई) व्यवस्थापक

(ई) खालील शब्द असेच लिहा.

दुर्मिळ, क्रांतिकारक, राष्ट्रभक्त, वृत्तपत्रे, ग्रामसभा, महत्त्व, भविष्य, उत्सुक, जिज्ञासू, वृत्ती, बॅरिस्टर, गिन्हाईक, दूरस्थ, दृश्य, युद्ध, कष्ट, स्वयंशिस्त, सर्जनशीलता, स्रोत, इच्छा, कर्तव्य, निःसंशय.

✚ वाचा व समजून घ्या.

3

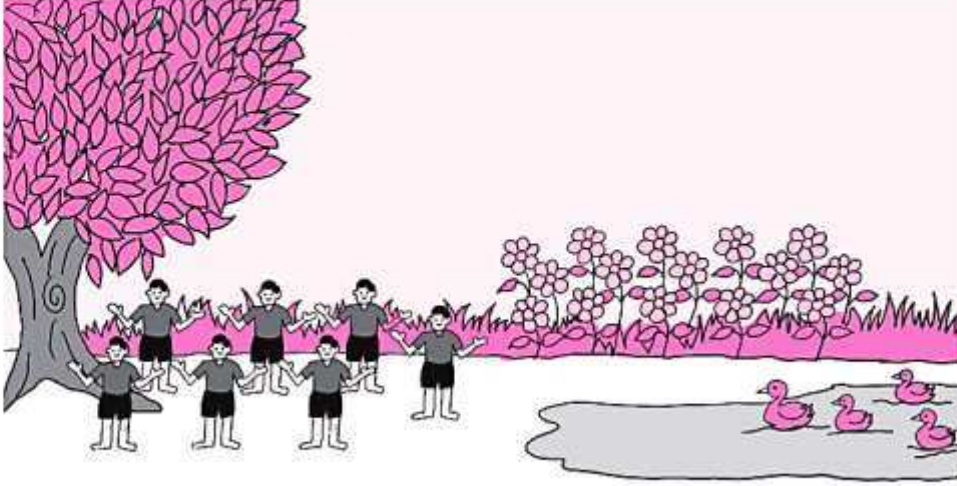
पूर्णांक संख्या

टैस्ट मोडवा

जरा आठवूया.

चित्रात किती बंदके, किती मुले आणि किती फुले आहेत हे मोजा. किती वस्तू आहेत याचे उत्तर काढण्यासाठी वस्तू मोजाव्या लागतात. निसर्गातील वस्तू मोजण्याच्या गरजेतून संख्या निर्माण झाल्या. वस्तूंची मोजणी आपण संख्येच्या रूपात लिहितो.

चला, चर्चा करूया.

दादा : आतापर्यंत आपण मोजण्यासाठी वापरलेल्या 1, 2, 3, 4,... या संख्यांना **मोजसंख्या** म्हणतात. मोजसंख्यांना **नैसर्गिक संख्या** असेही म्हणतात, पण आकाशातील चांदण्या, समुद्रकिनार्यावरील वाळूचे कण आपल्याला मोजता येतील का ? ते असंख्य असतात त्याप्रमाणे नैसर्गिक संख्याही असंख्य आहेत. त्यांची यादी पाहा.

नैसर्गिक संख्या : 1, 2, 3, 4, ..., 321, 322, ..., 28573,....

समीर : आपण पूर्वीच या नैसर्गिक संख्यांच्या बेरजा, वजाबाक्या देखील शिकलो आहोत. पण 5 मधून 5 वजा केले तर बाकी काहीच उरत नाही. त्यासाठी आपण शून्य लिहितो ते इथे दिसत नाही.

दादा : ते तर हवेच. शून्य आणि सर्व नैसर्गिक संख्या मिळून तयार झालेला संख्यासमूह म्हणजे पूर्ण संख्या समूह.

पूर्ण संख्या : 0, 1, 2, 3, 4,, 367, 368,, 237105,....

दादा : या पूर्ण संख्यासमूहात नसलेल्या काही संख्यासुद्धा आपल्याला व्यवहारात वापराव्या लागतात.

सलमा : त्या कोणत्या ?

दादा : उदाहरणच पाहू. महाराष्ट्रात हिवाळ्यात तापमान 10°C (दहा अंश सेल्सिअस) किंवा 8°C इतके खाली जाते, पण ते कधी 0°C पर्यंत खाली जात नाही. काश्मीरमध्ये मात्र ते कधी कधी 0°C पेक्षाही खाली जाते. ते दाखवण्यासाठी 0 पेक्षा लहान संख्यांची जरूरी भासते.

Read and understand.

3

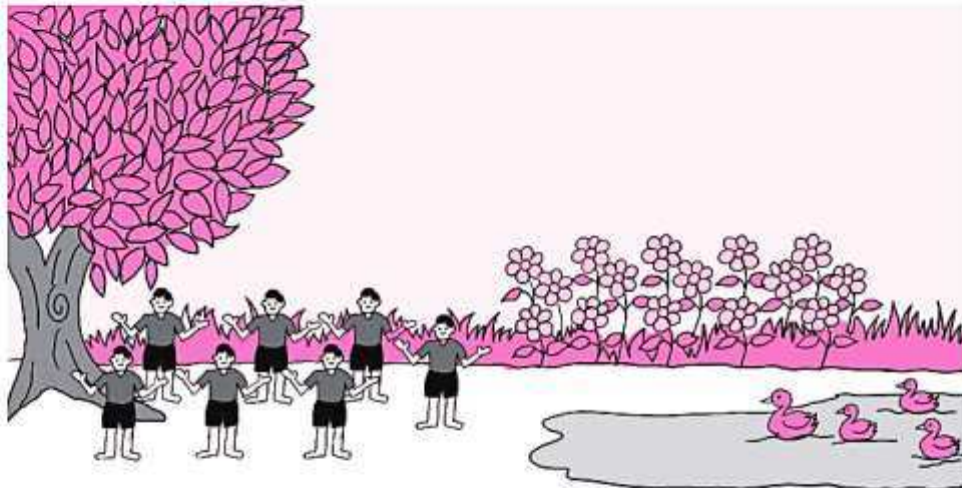
Integers

टेस्ट
मोडवा

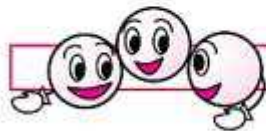
टेस्ट
मोडवा

Let's recall.

Count how many boys, flowers and ducks there are in the picture. We have to count objects in order to find out the answer to 'How many?'. Numbers were created because of the need to count things in nature. We write the count of things in the form of numbers.

Let's discuss.

Dada : The numbers 1, 2, 3, 4, ... that we have used up to now for counting are called '**counting numbers**'. They are also called **natural numbers**. But is it possible to count the stars in the sky or the grains of sand on the beach? They are innumerable and so are the natural numbers. Look at this list of natural numbers:

Natural numbers : 1, 2, 3, 4, ..., 321, 322, ..., 28573, ...

Samir : We have already learnt to add and subtract these natural numbers. But when we subtract 5 from 5 nothing remains. The zero that we write to show that, is not seen in this list.

Dada : Of course, we cannot do without 'zero'. **The set of all natural numbers together with zero is the set of whole numbers.**

Whole numbers : 0, 1, 2, 3, 4, ..., 367, 368, ..., 237105, ...

Dada : We need to use some other numbers which are not there in this group.

Salma : Which are those?

Dada : Here's an example. In Maharashtra, the temperature falls to 10°C (10 degrees Celsius) or even 8°C in winter, but not down to 0°C . But in Kashmir, it may fall even below 0°C . To show that, we need numbers that are less than zero.

Read and solve.

Revision

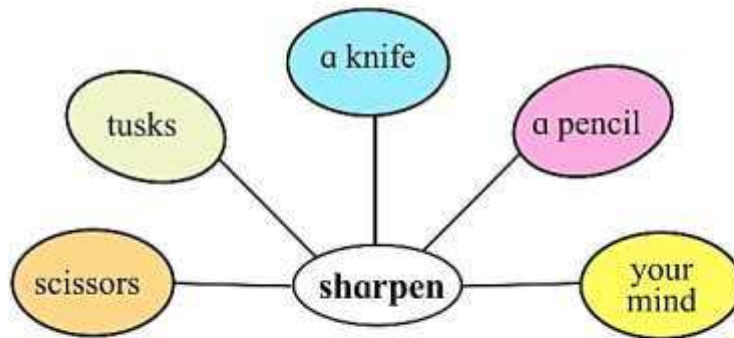
6. Learn the following idioms about animals.

- * as sly as a fox
- * as stubborn as a mule
- * as busy as a bee
- * as quiet as a mouse
- * as strong as an ox
- * as slow as a snail
- * as brave as a lion
- * as free as a bird
- * as proud as a peacock

7. Find at least 3 suitable objects for the following action words.

- sharpen
- write
- decorate
- paint
- draw
- play
- open
- close
- wash
- polish
- throw
- catch
- break
- pour
- fill
- cut
- join
- find
- fold
- measure
- repair

Example :

8. Try to think of different answers to the following 'why' questions.

Write down at least 2 of them in English.

- (1) Why are you reading this story?
- (2) Why are you crying?
- (3) Why are you laughing?
- (4) Why are you sitting on the table?
- (5) Why are you shouting?
- (6) Why are you ?

Example : (1) I like it. / It's interesting. / I am reading it because it's funny.

9. Read the situation and the answer. Guess the 'why' question that Akshay asks.

	Situation	Why question	Answer
a	Amit and Ajay are fighting.	Akshay : Why	Amit : He took my pencil and broke it.
b	Ajay is going home.	Akshay : Why	Ajay : I am hungry.
c	Amit is waiting at the bus-stop.	Akshay : Why	Amit : I am waiting for the 10 o'clock bus.

पाठ वाचा व स्वाध्याय सोडवा.

२. इतिहासाची साधने

सराव करा.

टेस्ट सोडवा

२.४ प्राचीन भारताच्या इतिहासाची साधने

अश्मयुगीन काळापासून इसवी सनाच्या आठव्या शतकापर्यंतचा कालखंड हा भारताच्या इतिहासाचा प्राचीन कालखंड मानला जातो. भारतातील अश्मयुगाविषयीची माहिती पुरातत्त्वीय उत्खननांतून मिळते. त्या काळात लिपीचा विकास झाला नव्हता. इ. स. पू. १५०० पासूनच्या प्राचीन इतिहासाविषयीची माहिती वेदवाङ्मयातून मिळते. सुरुवातीस वेद हे लिखित नव्हते. ते मुखोद्गत करण्याचे तंत्र प्राचीन भारतीयांनी विकसित केले होते. कालांतराने वेदांचे लेखन झाले. वेद वाङ्मय व त्यानंतर लिहिले गेलेले साहित्य हे प्राचीन भारतीय इतिहासाचे एक महत्त्वाचे साधन आहे. यामध्ये ब्राह्मणग्रंथ, उपनिषदे, आरण्यके, रामायण, महाभारत ही महाकाव्ये, जैन व बौद्ध ग्रंथ, नाटके, काव्ये, शिलालेख, स्तंभालेख, परकीय प्रवाशांची प्रवासवर्णने इत्यादींचा समावेश होतो. त्याचप्रमाणे पुरातत्त्वीय उत्खननांत सापडलेल्या वस्तू,

पुरातन वास्तू, नाणी अशा अनेक भौतिक साधनांच्या मदतीने आपल्याला प्राचीन भारताचा इतिहास समजतो.

२.५ इतिहास लेखनाबाबत घ्यायची काळजी

इतिहासाच्या साधनांचा वापर करताना काळजी घ्यावी लागते. एखादा लिखित पुरावा केवळ जुना आहे, म्हणून तो विश्वासाह असेलच, असे नाही. तो मजकूर कोणी लिहिला, का लिहिला, केव्हा लिहिला याची छाननी करावी लागते. विश्वासाह ठरलेल्या विविध साधनांच्या आधारे काढलेले निष्कर्ष एकमेकांशी पडताळून पाहावे लागतात. इतिहास-लेखनात अशा चिकित्सेला फार महत्त्व असते.

काय कराल ?

- तुम्हांला एक जुने नाणे सापडले.
- स्वतःजवळ ठेवाल.
- पालकांना द्याल.
- वस्तुसंग्रहालयात जमा कराल.

स्वाध्याय

१. एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

- (१) लिहिण्यासाठी कोणत्या साहित्याचा उपयोग केला जाई ?
- (२) वेदवाङ्मयातून कोणती माहिती मिळते ?
- (३) मौखिक परंपरेने कोणते साहित्य जतन करून ठेवले आहे ?

२. खालील साधनांचे भौतिक, लिखित व मौखिक साधने यांत वर्गीकरण करा.

ताम्रपट, लोककथा, मातीची भांडी, मणी, प्रवासवर्णने, ओवी, शिलालेख, पोवाडा, वैदिक साहित्य, स्तूप, नाणी, भजन, पुराणग्रंथ.

भौतिक साधने	लिखित साधने	मौखिक साधने
-----	-----	-----
-----	-----	-----
-----	-----	-----

३. पाठातील मातीची भांडी पहा व त्यांच्या प्रतिकृती तयार करा.

४. कोणत्याही नाण्याचे निरीक्षण करा व त्यावरून खालील बाबींची नोंद करा.

नाण्यावरील मजकूर, वापरलेला धातू, नाण्यावरील वर्ष

 नाण्यावरील चिन्ह, नाण्यावरील चित्र, भाषा, वजन,

 आकार, किंमत.

५. कोणकोणत्या गोष्टी मौखिक रूपाने तुमच्या स्मरणात आहेत ? त्यांचे गटात सादरीकरण करा.

उदा., कविता, श्लोक, प्रार्थना, पाढे इत्यादी.

उपक्रम

भौतिक, लिखित साधनांची चित्रे जमवा व त्या चित्रांचे प्रदर्शन बालआनंद मेळाव्यात भरवा.

निरीक्षण करा व समजून घ्या.

सराव

टैस्ट
मोडवा

२. चला वृत्ते वापरूयात !

पृथ्वीगोलाशी मैत्री

आकृती २.१ : पृथ्वीगोल

पृथ्वीगोलाचे निरीक्षण करून प्रश्नांची उत्तरे द्या.

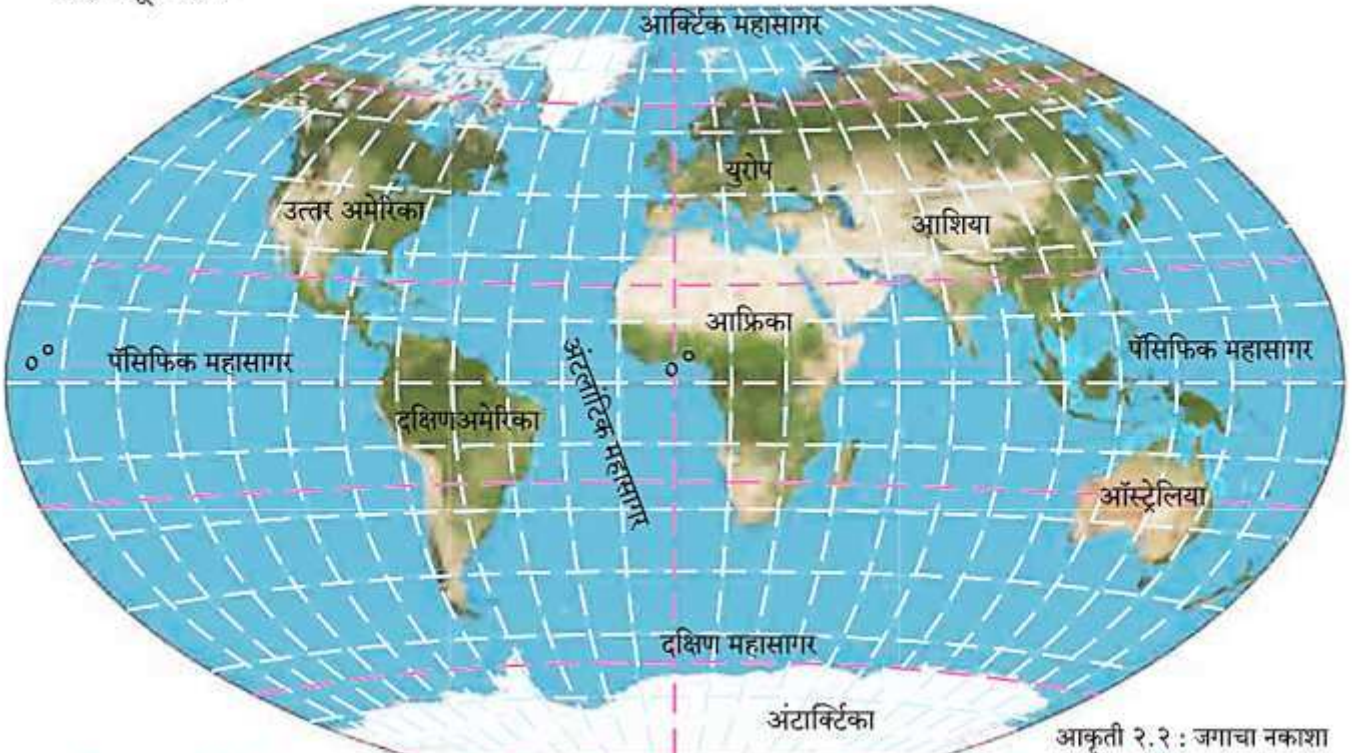
- पृथ्वीगोलावरील आडव्या रेषांना काय म्हणतात ?
- विषुववृत्त कोणकोणत्या खंडांतून व महासागरांतून जाते ?
- 0° मूळ रेखावृत्त व 0° मूळ अक्षवृत्त (विषुववृत्त) जिथे एकमेकांना छेदतात त्या ठिकाणाभोवती \odot अशी खूण करा.

- कोणते महासागर चारही गोलार्धांत विस्तारलेले आहेत ?
- कोणकोणते खंड चारही गोलार्धांत विस्तारलेले आहेत ?
- सर्व रेखावृत्ते कोणत्या दोन अक्षवृत्तांवर एकत्र येतात ?

आपण नेहमी पृथ्वीच्या संदर्भाने विविध ठिकाणांबद्दल, प्रदेशांबद्दल, नद्यांबद्दल, रस्त्यांबद्दल बोलत असतो. ठिकाणाचे स्थान, प्रदेशाचा विस्तार किंवा नदी, रस्ता इत्यादी रेखीय बाबींचा विस्तार अक्षवृत्ते व रेखावृत्ते यांच्या आधारे नेमकेपणे सांगता येतो. त्यासाठी अक्षवृत्ते व रेखावृत्ते यांमुळे तयार होणाऱ्या वृत्तजाळीचा नेमका वापर कसा करायचा, ते आपण पाहू.

शाळेतील जगाचा नकाशा किंवा पृथ्वीगोल वापरून पुढील वर्णनाचा पडताळा घ्या.

- पृथ्वीवरील एखाद्या ठिकाणाचे स्थान सांगताना फक्त एक अक्षवृत्त व एक रेखावृत्त विचारात घेतले जाते.

आकृती २.२ : जगाचा नकाशा

वरील आकृतीमध्ये मूळवृत्तांची मूल्ये दिली आहेत. उर्वरित अक्षवृत्त व रेखावृत्तांची मूल्ये नकाशात लिहा.

२

सजीव सृष्टी

टैम्ट
सोडवा

वाचा व समजून घ्या.

२.६ : प्राण्यांचे अन्नग्रहण

प्राण्यांमध्ये मात्र हरितद्रव्य नसते. प्राणी स्वतःचे अन्न तयार करत नाहीत. ते त्यांच्या अन्नाचा शोध घेतात. शेळी, मेंढी, घोडा यांसारखे प्राणी गवत खातात, तर वाघ, सिंहासारखे जंगली प्राणी वनस्पतींवर जगणाऱ्या प्राण्यांची शिकार करून अन्नाची गरज भागवतात.

अन्नग्रहण आणि त्यामुळे होणारी वाढ हे सजीवांचे लक्षण आहे.

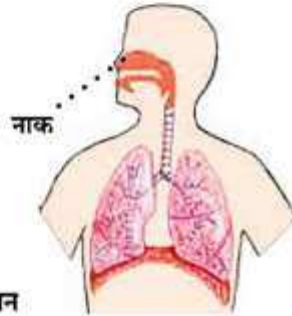
निरीक्षण करा व चर्चा करा.

वनस्पतीचे पान

कल्ले

नाक

२.७ : सजीवांचे श्वसन

श्वसन

- स्वतःच्या नाकासमोर हात धरा किंवा छातीवर हात ठेवा. काय जाणवते?
- झोपलेल्या कुत्र्यामध्ये पोटाची कोणती हालचाल दिसून येते?

सजीवांना जगण्यासाठी ऑक्सिजनची आवश्यकता असते. ऑक्सिजन शरीरात घेणे व त्याच्या वापरातून शरीरात तयार होणारा कार्बन डायॉक्साइड वायू शरीराबाहेर सोडणे यालाच 'श्वसन' म्हणतात. मासा, साप, उंदीर, अळी, झुरळ अशा प्राण्यांमध्ये श्वसनासाठी ठराविक इंद्रिये असतात, तर वनस्पती त्यांच्या खोड व पानांवरील सूक्ष्म छिद्रांवाटे श्वसन करतात.

श्वसन हे सजीवांचे लक्षण आहे.

थोडे आठवा.

- आपण खाल्लेल्या सर्व अन्नाचा शरीरात उपयोग होतो का?
- निरुपयोगी अन्नपदार्थांचे कशामध्ये रूपांतर होते?

उत्सर्जन

प्राण्यांच्या शरीरात होणाऱ्या अनेक क्रियांमधून निरुपयोगी, टाकाऊ पदार्थ तयार होतात. त्यांना 'उत्सर्ग' म्हणतात. हे उत्सर्ग शरीराबाहेर टाकण्याच्या क्रियेला 'उत्सर्जन' म्हणतात. प्राण्यांमध्ये उत्सर्जनाचे विविध अवयव असतात.

वनस्पतीदेखील उत्सर्जन करतात. उदाहरणार्थ, काही वनस्पतींची विशिष्ट ऋतूत पानगळ होते. वनस्पतींच्या पानांमध्ये साठलेले उत्सर्ग त्या पानांबरोबर गळून पडतात.

२.८ : पानगळ

Read and understand.

2.6 : Intake of food by animals

Animals, however, do not have chlorophyll. They do not produce their own food. They search for food. Animals such as goats, sheep, horses eat grass while wild animals such as tigers and lions meet their need for food by hunting other animals which live on plants.

The intake of food and the resultant growth is an important characteristic of living things.

Observe and discuss.

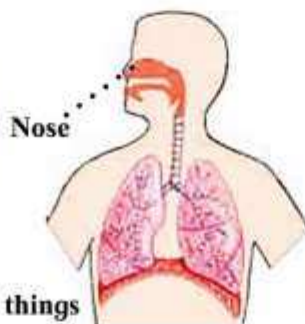

A leaf of a plant

Respiration

1. Hold your hand in front of your nose or keep your hand on your chest. What do you feel?
2. If we observe a sleeping dog, what movement of its belly do we see?

Living things need oxygen in order to live. Inhaling oxygen and exhaling the carbon dioxide formed in the body due to the use of oxygen is called respiration. Animals such as fish, snake, mouse, etc. have specific organs for respiration. On the other hand, plants respire by means of microscopic pores on their stems and leaves.

2.7 : Respiration in living things

Respiration is a characteristic of living things.

Can you recall?

1. Is all the food we eat used by the body?
2. What is the unused part of food converted into?

Excretion

Waste substances are formed during the many processes that take place in the bodies of animals. These are called excreta and the process of eliminating them from the body is called excretion. Animals have specific organs for excretion.

Plants, too, excrete. For example, some plants shed leaves in a specific season. Waste substances stored in the leaves of plants are shed along with the leaves.

2.8 : A tree shedding leaves

● सुनो और दोहराओ :

रियाज

३. उपहार

टेस्ट
मोडवा

प्रस्तुत कहानी में बताया गया है कि लक्ष्य प्राप्ति के लिए रुचि और लगन आवश्यक है ।

* चित्र पहचानकर उनके नाम लिखो :

नाम हमारे

एक गाँव में ऋत्विक् नाम का लड़का रहता था । वह बहुत गरीब था । गाँव के पास 'पुस्तक मेला' लगा था । उसने माँ से कहा, "मैं भी मेला देखने जाऊँगा ।" उसकी माँ बोली, "देखो, घर में कोई बड़ा नहीं है, तुम अकेले कैसे जाओगे इतनी दूर? बेटा, मेला देखने की जिद छोड़ दो । चलो दूध पी लो ।" अपनी माँ की बात सुनकर ऋत्विक् उदास हो गया और एक पेड़ के नीचे जा बैठा ।

अचानक उसकी दृष्टि दूर पेड़ों के पीछे गई, जहाँ बहुत तेज रोशनी थी । वह उठकर वहाँ गया । वहाँ सुनहरे पंखों वाली एक परी खड़ी थी । ऋत्विक् ने हैरान

होकर उस परी से पूछा, "तुम कौन हो ?" वह बोली, "मैं परी हूँ लेकिन तुम यहाँ उदास क्यों बैठे हो ?"

परी का प्रश्न सुनकर ऋत्विक् की आँखों में आँसू आ गए । वह बोला, "मैं अपने दोस्तों के साथ पुस्तक मेला देखना और पुस्तकें खरीदना चाहता हूँ ।" यह कहकर ऋत्विक् खामोश हो गया । तब परी बोली, "इसमें दुख की क्या बात है ? यह समझ लो, तुम्हारी मदद करने के लिए ही मैं आई हूँ । ऐसा मैं तभी करूँगी, जब तुम मेरी परीक्षा में उत्तीर्ण हो जाओगे ।"

"कौन-सी परीक्षा है ?" ऋत्विक् ने पूछा । परी ने कहा, "बता दिया तो परीक्षा कैसी ?"

□ कहानी में आए संज्ञा शब्दों (परी, ऋत्विक्, ढेर, ईमानदारी, दूध) को श्यामपट्ट पर लिखें । संज्ञा के भेदों को सरल प्रयोगों द्वारा समझाएँ । उपरोक्त कृति करवाने के पश्चात विद्यार्थियों से इस प्रकार के अन्य शब्द कहलवाएँ । उनसे तृढ़ीकरण भी कराएँ ।

स्वयंमूल्यमापन चाचणी पहा खालील लिंकवर..

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

माझा ऑनलाईन अभ्यास – प्रत्येक घटकाच्या टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून

सहावी मराठी	सहावी गणित	सेमी गणित	सहावी इंग्रजी	सहावी इतिहास
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा
सहावी भूगोल	सहावी विज्ञान	सेमी विज्ञान	सहावी हिंदी	
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	

दररोजच्या माझा अभ्यास pdf तुम्हाला खालील लिंकवर मिळतील.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

इतर इयत्तांच्या ऑनलाईन टेस्ट सोडवा खालील लिंकवरून...

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा	क्लिक करा

MiniShala शैक्षणिक ॲप्स खालील लिंकवरून डाऊनलोड करा.

पहिली	दुसरी	तिसरी	चौथी	पाचवी	सहावी	सातवी
		आठवी	नववी	दहावी		

गुरुमाऊली शैक्षणिक ॲप्स - [Click Here](#)